№ 660 პარასკევი, 23 ოქტომბერი. 1896—1898 174 პარასკევი, 23 ოქტომბერი № 660

სტამბა და რედაქცია
ტფილისი, სასახლის ქ., სათ.-აზნაურო ქარვასლა.
ხელის-მომწერნი გაზეთის დასავეთოდ მიჰმართავენ რედაქციას დილის 10—3 საათამდე და საღამოს 6—7 დღ „წ. კ. საზ." წიგნის მაღაზიას.
ხელ-მოუწერავ წერილებს რედაქცია არ ბეჭდავს.
პირის-პირ მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველდღე.
ტელეფონი № 363

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური გამოცემა

გაზეთის ფასი
ერთის წლით 6 მან., ერთის თვით 60 კაპ.
ცალკე ნომერი 3 კაპიკი
ფასი განცხადებისა
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ ვერდზე 10 კაპ., მეოთხეზე—5 კ.

Типографія и Редакція
„Цнобисъ Пурцели"
Тифлисъ, Дворцовая ул. д. Дворянства.
Телефонъ № 363

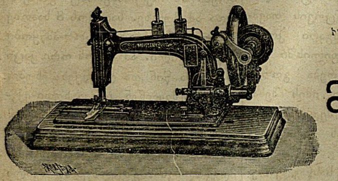

აურებელი რიცხვი
საკერავი მაშინებისა
ყოველგვარი სისტემისა და ყოველგვარი ხარისხისა, როგორც საშინაოდ ოჯახში სახმარებლად, აგრეთვე სხვა-და-სხვა სახელოსნოებისათვის

პირველ ხარისხოვანი და საგანგებო
ველოსიპედები
(თვით-მავალა)
ინგლისის, საფრანგეთის და გერმანეთის ქარხნებიდან
ყველაფერი იყიდება შეღავათიანის ფასით
✦ ფასის გადახდა ნაწილ-ნაწილად შეიძლება ✦
ყველაფერი, რაც-კი ამ სავაჭრო სახლიდან გაიყიდება, მკვიდრი და მაგარია, რაშიაც სრული თავდებობაა

ცენტრალური სავაჭრო ს. პ. პავლოვისა და ამხ.
ტფილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 6.
ტელეფონი 349

Торговый домъ
С. П. Павлова и К-°
Тифлисъ, Лор.-Меликовская ул. № 6, противъ Правосл. Семин
Телефонъ 349

Богатѣйшій выборъ
Швейныхъ машинъ и
ВЕЛОСИПЕДОВЪ

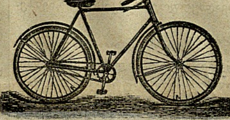

(100—61)

გიმნაზიაში სწავლა დამთავრებული
ქართველი ქალი
იაფად ამზადებს ორისავე სქესის ბავშვებს ყოველგვარ საშუალო სასწავლებლების დაბალ კლასებში შესასვლელად.
იკითხონ „ცნობის ფურცლის" რედაქციაში ს. უ.

Окончившая гимназію
ГОТОВИТЪ
за умѣренную плату дѣтей обоего пола въ младшіе классы всѣхъ среднеучебныхъ заведеній.
Спросить въ редакціи «Цнобисъ Пурцели». (10—6)

სამკურნალო და ამბულატორია
ს. ბ. თოფურიასი
ქუთაისში.
სამკურნალოში 50 საწოლია ავადმყოფთათვის. მიიღებიან ავადმყოფნი: შინაგანისა, ნერვების, საქირურგო, თვალისა და დედათა ავადმყოფობისანი,
გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან.
ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგან და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს ს. ბ. თოფურია. საქირურგო ავადმყოფობას და სიფილისს ფ. ა. ზერაპი.
დედათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი მ. თ. ძოზანი.
20 მაისიდამ—დედათა ავადმყოფობის და აკუშერობის D-r ф. ბაცეიძე.
თვალების ავადმყოფობას—ი. ა. ვარშავსკი.
ამბულატორიაში არის კაბინეტია საქიმიო და საბაქტერიოლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისათვისა და საფისთვის.
სამკურნალო დირექტორი ს. ბ. თოფურია.
Лѣчебница С. В. Топурія въ Кутаисѣ.

დოქტორი მედიცინისა და ქირურგი
ბენკლევსკი
ავადმყოფებს ღებულობს დილის 9—11 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე.
გრიბოედოვის ქუჩა, არშაკუნისეული სახლი № 30.

Докторъ медицины и хирургъ
БЕНКЛЕВСКІЙ
Грибоѣдовская № 30, д. бывш. Аршакуни. (წ.)

ახალი ამბავი

* * ტფილისის სასულიერო სემინარიის მეექვსე კლასის მოწაფეების მცხეთას მოგზაურობა. 20 ღვინობისთვეს, დილით, ხელმწიფე იმპერატორის ალექსანდრე მესამის გარდაცვალების დღეს, ტფილისის სასულიერო სემინარიის რექტორმა არხიმანდრიტმა ჰერმოგენმა წაიყვანა სემინარიის მეექვსე კლასის მოწაფეები მცხეთას ღვთის სალოცავად... მამა რექტორს მიზნად ჰქონდა ეჩვენებინა მეექვსე კლასის მოწაფეებისათვის ის ადგილები, რომელიც თითოეულის მართლ-მადიდებლისთვის „წმიდა-წმიდათას" შეადგენს ის წმიდა ადგილები, სადაც განისვენებენ მრავალი ქართველი მოღვაწეები: მღვდელ-მთავრები და მეფეები,—ის ადგილები, რომელსაც საღმრთო მადლი გამოუბრწყინდა მეოთხე საუკუნეში წმ. დედის ქართველთ განმანათლებელის ნინოს მოღვაწეობის მეოხებით. მიზანი სემინარიის რექტორისა ყოვლად კეთილ-შობილურია, და სემინარიის მოწაფეებიც დიდის აღტაცებით მიეგებნენ მისს ასეთს საკეთილო განკარგულებას..

მცხეთა მართლაც ისეთი ადგილია, რომლის ერთს გახსენებაზედაც-კი გაიღვიძებს ქრისტიანის გულში მიძინებული გრძნობა სარწმუნოებისა, და ამ გრძნობის განვითარება-გაძლიერებას ხომ უნდა ძვირად აფასებდნენ სემინარიის მოწაფეები, ვითარცა ერის მომავალი მწყემსები და მასწავლებლები!..

ამ დღეს რკინის გზის სადგურს მცხეთაში შეხვდა მამა რექტორს და მოწაფეებს მცხეთის საკრებულო ტაძრის დეკანოზი მამა მრევლიშვილი... ამავე დღეს საღმრთო წირვა გარდაიხადა მცხეთის წმ. თორმეტ მოციქულთა საკრებულო ტაძარში მამა რექტორმა ამავე ტაძრის მღვდლების თანამსახურებით. წირვა შესრულებულ იქმნა სლავიანურად და ქართულად... ტაძარში ჰგალობდენ მეექვსე კლასის მოწაფეები სლავიანურად და ქართულად... წირვის შესრულების შემდეგ გარდახდილ იქმნა პანაშვიდი ხელმწიფის ალექსანდრე მშვიდობის-მყოფლის სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდის შესრულების შემდეგ მოწაფეებმა მამა რექტორთან ერთად გაიცნეს ნაშთები ტაძრისა ისტორიულად მღვდლის პლატონ ხუროშვილის დახმარებით. შემდეგ მამა დეკანოზისას ისადილეს. სადილზე იქმნა წარმოთქმული შესაფერი სიტყვები მამა რექტორის და მეექვსე კლასის ორი მოწაფის მიერ... ნასადილევს მამა რექტორი და მოწაფეები ჯვარის მონასტერში გაემგზავრნენ და ამისთვის ურმით მდინარე არაგვზედ გადავიდნენ. ჯვარის მონასტრიდამ მოწაფეებს თვალთ წინ წარმოუდგა ძველი არმაზის მთა, წმ. იოანნე ზედაზნელის მონასტერი და სხვა მრავალი შესანიშნავი ადგილი მშვენიერის ივერიისა. მოწაფეები დიდის აღტაცებით და სიამოვნებით დასცქეროდნენ დიდებულს სურათებს ქართლისას და სტკბებოდნენ უცხო სულის წარმტაცის საამო სანახაობით... რა თქმა უნდა, რომ ნახვა იმ მონასტრისა, რომელიც მეშვიდე საუკუნეშია აღშენებული და მოწმეა თორმეტ საუკუნოვანის სიძველისა დიდს, აღმოუფხვრელს შთაბეჭდილებას მოახდენდა ახალგაზდა სემინარიელებზე და აღუგზნებდა მათ გრძნობას სარწმუნოებისას... საღამოს ხანს მამა რექტორი მოწაფეებითურთ მცხეთასვე დაბრუნდა და აქ დედათა წმ. ნინოს მონასტრის ეკლესიაში მწუხრი ცისკრითურთ შეასრულა. მწუხრ-ცისკარზე ჰგალობდნენ სემინარიელები და სამონასტრო დედათა სკოლის მოწაფეთა გუნდი სლავიანურად და ქართულად. ამავე ღამეს მეექვსე კლასის მოწაფეები დაბრუნდნენ ტფილისს დილით [illegible] საათზე. მათ არასოდეს არ დაავიწყდებათ ასეთი დიდი ნაყოფიერი სიამოვნება და დიდხანს,

დიდხანს ეხსომებათ ის შთაბეჭდილებანი, რომელნიც მათ გამოსცადეს თავის საჭაბუკის ჟამს მცხეთაში მოგზაურობით...

აწინდელს დროს სარწმუნოების დაცემისას და ზნეობის [illegible]რისას, როდეს საზოგადოებაში ფესვს იკიდებს გულ-გრილობა წმ. ეკკლესიის მიმართ, ასეთი მოგზაურობა თითოეულის სასწავლებლის მოწაფეთა ცხოვრებაში—ერთს საუკეთესო ზნეობის და სარწმუნოების განმავითარებელ საშუალებად უნდა ჩაითვალოს... განსაკუთრებით სასურველი და ნაყოფიერი მოგზაურობა მოწაფეთა მცხეთას, რომელიც ითვლება „საქართველოს იერუსალიმად“... აქ თითოეული დიდი ნაშთი ქართულის ხუროთმოძღვრებისა, ხავსით შემოსილი, თითოეული ბნელი სამარე მიცვლილი ქართველი მოღვაწისა, თითოეული ტალღა მოდუდუნე მტკვრისა და გიჟის არაგვისა, თითოეული ქვა, თითოეული მტკაველი მიწისა მოწმეთა, სისხლით გაჟღენთილი, უმძლავრეს მოწაფის გულსა და გონებას—შეიყვარონ მართლ-მადიდებელი სარწმუნოება და მასზე დამყარებული ქრისტიანობრივი ზნეობა... აქ, ძველს მცხეთას, კაცს იდუმალად თვალთ წინ წარმოუდგება და დაიხატება მრავალ საუკუნოვანი წარსული მრავალ-წამებულის ქართველ ერისა და ამ ერისთვის ისტორიულ არსებობის მიმცემი, ერთიერთმანერთზედ საუკეთესო მოღვაწეები სასარგებლოდ მართლ-მადიდებლობისა: წმ. ნინო, მირიან მეფე, წმ. დავით აღმაშენებელი, ნეტარი თამარი, გმირთა გმირი ერეკლე მეორე და უკანასკნელი მეფე საქართველოსი გიორგი მეთორმეტე და სხვანი... აქ გატარებული ერთი წუთიც-კი, აქ წარმოთქმული ერთი სიტყვაც-კი მხურვალე ლოცვისა—ერთი ასად მოიტანს ნაყოფს, აღმამაღლებელს სარწმუნოების და ზნეობის გრძნობისას...

ივ—ძე

*** **პრინცი ოლდენბურგელის მოგზაურობა.** 21 ოქტომბერს გაემგზავრა ამიერ კავკასიის რკინის გზით შუა აზიაში მისი უმაღლესობა პრინცი ალექსანდრე პეტრეს-ძე ოლდენბურგელი, რომელსაც თან გაჰყვა ადიუტანტი და რამდენიმე ექიმი და სწავლული შავ ჭირთან საბრძოლველათ. ტფილისში მატარებელმა გაიარა 8 1/2 საათზე და აქ მას დაუხვდნენ მისი იმპერატორებითი უმაღლესობა დიდი მთავარი ნიკოლოზ მიხეილ-ძე, კავკასიის მთავარმართებელი გენერალ-ადიუტ. თავ. გ. გოლიცინი, მისი თანაშემწე ა. ა. ფრეზე, სამხედრო-სამკურნალო ინსპექტორი ტ. ს. ი. ი. მალინინი, ტფილისის პოლიცმეისტერი დ. ს. ს. მასტიცკი, და სხვა პირნი, უმეტესად ექიმები. მისი უმაღლესობა ესაუბრა დახვედრილ პირთ სანამ მატარებელი იდგა, და შემდეგ მხურვალედ უსურვეს რა მათ წარმატებით დაეგვირგვინებიოს თავისი თავ განწირული განზრახვა, განაგრძო მგზავრობა. მის უმაღლესობას ტფილისიდან თან გაჰყვა შავ ჭირთან საბრძოლველად თავ. გიორგი ილიას-ძე ჯამბაკურ-ორბელიანი.

*** **ათონის ივერიის მონასტრის შესახებ.** მისმა მაღალ-ყოვლად-უსამღვდელოესობამ საქართველოს ექსარხოსმა ფლაბიანემ, თანახმად ათონის ივერიის მონასტრის წარმომადგენლის ბერის ბენედიქტეს თხოვნისა, მოხსენება გაუგზავნა უწმიდეს სინოდს იმის შესახებ, რათა მან აღძრას შუამდგომლობა რუსეთის უმაღლესი მთავრობის წინაშე ჩასარიცხავად ამ მონასტრისა რუსეთის მონასტერთა რიცხვში, ისე კი რომ ეს მონასტერი მიწერილ იქმნეს ერთ-ერთ საქართველოს მონასტერზე და ამის მეოხებით მონასტრის უზრუნველ-ყოფილ იქმნეს სხვა და სხვა შემთხვევათა ზედ-გავლენისაგან და გარემოებათა რყევისაგან დიდი შრომა გასწია ამ საქმის განხორციელების გზაზე დაყენებისთვის ყოვლად-უსამღვდელოესმა გორის ეპისკოპოსმა ლეონიდემ, რომელიც მსგავსად თვის ძვირფასის ბიძის ყოვლად უსამღვდელოესის ალექსანდრესი, იღვწის საქართველოს მონასტრების კეთილ-წესიერების, წარმატების და აღყვავების გზაზე დამყარებისთვის.

*** **სათავ.-აზ. ბანკის რწმუნებულთა არჩევნები.** კავკასიის მთავარ-მართებელმა გ.-ად. თავ. გ ს. გოლიცინმა ბრძანება გასცა, ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკის წესდებაში ცვლილებისა და დამატების შეტანის შესახებ სახელმწიფო საბჭოს უმაღლესად დამტკიცებულის აზრის ძალით, წინადება მიეცეს ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთ დაუყოვნებლივ შეუდგნენ თავიანთ შორის ბანკის 105 რწმუნებულის არჩევას სამი წლის ვადით სამაზრო თანამდებობის საზოგადო საარჩევანო წესით. თვითეულ მაზრის რწმუნებულთა რაოდენობა უნდა განსაზღვროს გუბერნიის თავად-აზნაურთა კრებამ.

*** **ბორჩალოს ახალი მაზრის უფროსი.** როგორც იუწყებიან, სტავროპოლის გუბერნიის მაზრის უფროსი ბ. პოდგურსკი დანიშნულია ბორჩალოს მაზრის უფროსად.

*** **ტფილისის გუბერნატორი** თ. ა. ბიკოვი, გუშინ დილით მოვიდა ტფილისში.

*** **ქალაქის საბჭოს სხდომა** დანიშნულია დღეს, 23 ოქტომბერს, კუება განიხილავს ტრამვაის საქმეს.

*** **ბრძოლა საქონლის ჭირთან.** შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან პროფესორის ვორონცოვის თავმჯდომარეობით შემდგარი კომისია უკვე მოვიდა ტფილისში და ამ დღეებში გაემგზავრება გორის მაზრის სოფ. იკნევში იმის შესამოწმებლად, თუ რა შედეგები მოჰყვა საქონლის აცრას ჭირისაგან.

*** **რკინის გზის სასწავლებლების გამრავლება.** გზათა სამინისტროს გადაუწყვეტია შესამჩნევად გამრავლებულ იქმნეს რკინის გზის სასწავლებლის რიცხვი, რათა ორთქლ მავლების მაშინისტებად და თანაშემწეებათ საკმარისად მოწვეულ იქმნენ განათლებულნი და განვითარებული პირნი.

*** **სამსახურის დატოვება.** მეტეხის ციხის ზედამხედველი ბ. კოროტკოვი თავს ანებებს სამსახურს.

*** **მოძრავი საავადმყოფოები რკინის გზაზე.** გზათა სამინისტროში ლაპარაკია აღძრული იმის შესახებ, რომ გაიმართოს მოძრავი საავადმყოფოები რკინის გზებზე.

*** **ქუთაისის თავად-აზნაურთა დავალიანება.** ტფილისის სახელმწიფო სათავად-აზნაურო ბანკის გამგეობას, თავის დროზე გადასახადის შეუტანლობის გამო ქუთაისის გუბერნიაში მდებარე მამულებზე, დაუნიშნავს საზოგადო ვაჭრობა ტფილისს ამავე ბანკის დარბაზში 28 ნოემბრისათვის ამა წლისა 28 მამულზე, რომელიც შეადგენს 3100 დესეტინას და რომელზედაც ირიცხება ვალად 603,500 მან.

ბარაქალა ქუთაისის თავად-აზნაურობას ამოდენა ვალის დადებისათვის! აი თურმე რისთვის არსებობს ქუთაისში იმოდენა სასტუმროები და საქეიფო ადგილები!

*** **საქონლის წასხმა.** 16 ოქტომბერს თავ. დავით ილიასძე ანდრონიკაშვილი ოცდა-ათი შეიარაღებულ თათრით თავს დაესხა ზაქარია ანდრონიკაშვილის ჯოგს სოფ. სკლანტიანთ საყდარში სოფ. მელაანის მახლობლად და თოფების სროლით წაასხა 50 წვრილფეხი საქონელი.

*** **სასიკვდილოდ გალახვა.** 13 ოქტომბერს, სოფ. ვაკირში გლეხებმა ქიტელ და გიო თათრიშვილებმა სასიკვდილოდ გალახეს ნუკრიანის მცხოვრები ქალია კოჭნასაშვილი, 60 წლის ქალი.

*** **კიდევ უწესოებაზე.** ამას წინად ვწერდით, რომ ავლაბარში, სურფ-კარაპეტის ვიწრო ქუჩაზე უწესოება ხდება და პოლიციაც ყურადღებას არ აქცევსო. ეს უწესოება 20 ოქტომბერსაც განმეორდა ამ ქუჩაზე. საღამოს 8 საათზე მიდიოდა სახლში ასოთ-ამწყობი პ. ხ---შვილი. ამ დროს ორი კაცი დაუხვდა წინ და დაუწყეს ჩხუბი. მათ მოეშველნენ კიდევ ხუთი-ექვსი კაცი და დაუწყეს ცემა. ამ დროს ჯიბიდან ამოაცალეს 7 მან. და 50 კაპ.; ბევრი ყვირილის შემდეგ ძლივს მიეშველნენ ხ—შვილს ნათესავები და დაჩეჩქვილ-დაბეგვილი ძლივს გააგდებინეს ხელიდან. პ. ხ—შვილმა ჯიბგირებს შორის იცნო ახლო მეზობლად მყოფი ნ. ყ—ზოვი და ს. კ—ზოვი.

ნ. ა—შვილი

*** **ნაგომარი.** ქალის მოტაცება. ნაგომარის მცხოვრების გლეხის დ—ძის ოცის წლის ქალი განთქმულია თვისი სილამაზით მეზობელი სოფლების ქალებში, ბევრი ახალგაზდა ყმაწვილ კაცებს ეპატრებოდა ლამაზი ქალის ქმრობა და განსაკუთრებით ქალისვე მეზობელს გა—ს, ქალს გამოუცხადა თავისი სურვილი ცოლად შერთვისა, მაგრამ ქალის მშობლებმა უარი განუცხადეს ახალგაზდა კაცს. შეურაცხყოფილი გ—ა ივნისის თვეში ღამით თავს დაეცა ხსენებულ დ—ძეს და ქალი მოსტაცა. ათი დღის შემდეგ პოლიციამ იპოვნა მოტაცებული ქალი და ვაჟიც, როცა დაეკითხნენ ქალს: შენი სურვილით გაჰყევი, თუ ძალად მოგიტაცაო, ქალმა უპასუხა: ჩემი სურვილის წინაალმდეგ მომიტაცა და ვერასოდეს ვერ გახდება ეს ყმაწვილი ჩემი ქმრობის ღირსიო, ქალი ჩააბარეს მშობლებს და კაცს კი არავითარი სასჯელი არ მიუსაჯეს, რადგან თავი იმართლა მითი, რომ მე მინდოდა ცოლად და არა გასაუპატიურებლად და კიდევაც სიწმინდით დავიცევი ქალის ნამუსიო.

ორის თვის შემდეგ, აგვისტოში კვლავ დაეცა ხსენებული გ—ა დ—ძეს და მოსტაცა ქალი, მაგრამ როცა ნახევარი ვერსი გაიარეს და სანთელზე შეხედეს ქალს, აღმოჩნდა რომ ქალიშვილის მაგივრად თვით ქალის დედა მოეტაცნათ. თურმე, სიბნელეში ვერ გაერჩიათ. სირცხვილ ჭმულმა რაინდებმა ქალის დედა იქვე მიატოვეს და თვითონ გაიქცნენ. სოფლის ახალგაზრდობისაგან ყბად-აღებული და დარცხვენილი გ—ა ამ თვის

15 შუადღისას, როცა დ—ძე ეზოში სიმინდს ტეხდა, თავს დაესხა თორმეტი შეიარაღებულის კაცით და გაიმართა ბრძოლა: დასჭრეს რევოლვერით ქალის მამა, დაასახიჩრეს ხანჯლით ბიჭი და თვით ქალის დედას ულრძეს მკლავი. ამ არეულობის დროს თვითონ ქალი ოთახში შეპარულიყო და კარები ჩაეკეტა, მაგრამ ცულით დაჩეხეს კარებები, გამოიყვანეს ქალი და არხეინად გაუდგნენ თავიანთს გზას. თუმცა პოლიცია გაფაციცებით დაეძებს ქალს, მაგრამ! ჯერ-ჯერობით ვერ მიაგნო კვალს, მხოლოდ ერთი მახლობელთაგანი დაიჭირეს და დანარჩენებსაც დაეძებენ. ადვილი შესაძლებელია ეს თორმეტი კაცი თულად გავარდეს, ან-და ცივი ქვეყნებისაკენ გაამგზავრონ ფიცხ გრძნობათა დასაცხრობად.

მაჩანჩალა

*** **ქუთაისი.** ცეცხლის წაკიდება 14 ოქტომბერს ღამით ცეცხლი წაეკიდა აზნიანიძის ერთ სართულიან ხის სახლს და სულ ერთიანად დაიწვა.

*** **ნოსირი.** (სამეგრელო) ჭირვეულობის მსხვერპლი. 17 ოქტომბერს ამა წლისა თავადი ივანე ელიზბარის-ძის დადიანის მეწისქვილე იესე კორზახია დამბაჩით დასჭრა ნოსირშივე მცხოვრებმა აქსენტი ფალავამ. აი საქმის შინაარსიც: ფალავა მისულა მეწისქვილესთან მთვრალი და უთხოვნია მაკოცეო! მოხუცებულ მეწისქვილეს ყმაწვილებისავის მიუთითებია და უთქვამს მე მოხუცებული ვარ და შენ ყმაწვილმა ყმაწვილებს აკოცეო, მაგრამ ბოლოს ბებერს მაინც უკოცნია, ფალავას, ალბად სიხარულისაგან წამოუძახნია „ურაო“ და რევოლვერი დაუცლია. კორზახია მძიმეთ დაჭრილია, დამნაშავე შეპყრობილია, თუმცაღა უარს ამბობს. გამოძიება სწარმოებს. ეს მეორე უბედურებაა ნოსირში ამ მოკლე ხანში და მესამისაან ღმრთო დაგვიფარე!...

გ. თ—ძე

*** **ცხინვალი.** რა გვშველება ხალხს უქიმობას? რადგან მაზრის ექიმები ვერ [illegible] შორეული სოფლის ავადმყოფებს, მთავრობამ ზოგიერთა მოშორებულ სოფლებში დაარსა ავადმყოფებისათვის ქსენონები („პრიომნი პოკოი“), სადაც ავადმყოფებს წამლებს მუქთად ეძლევათ და ექიმიც მათ უსასყიდლოდ შინჯავს. მძიმე ავადმყოფებს მათთვის საგანგებოდ მომზადებულ ოთახში ათავსებენ, აჭმევენ, ასმევენ, არჩენენ და ისტუმრებენ შინისკენ; მაგრამ სამწუხაროდ ჩვენი ხალხი კიდევ ეჭვის თვალით უყურებს ექიმის წამლობას და თითქმის ყოველ გადამდებ სენს ანგელოზებს უწოდებენ. იმათი წამლობა ის არის, რომ რომელი გადამდები ავადმყოფობით შეპყრობილს შემოუსხდება მთელი ოჯახი და „დამღერიან: „ანგელოზების მამიდასა, ქვეშ გავუშლი ხალიჩასა, იავნანინაო“... ან კიდევ ტანისამოსს გაიხდიან, ზოგნი გადაიბრუნებენ, მაიმუნებათ მოირთობიან და თამაშობენ, ეგებ ანგელოზი გავაცინოთ და ულხინოს ჩვენს ავადმყოფსაო; აუნთებენ ბაზმას, დაჰყრიან კაკალს, წაუკიდებენ ცეცხლსა და ისეთი ბოლი დატრიალდება სახლში, რომ უიმისოდაც უსუფთაობისაგან შეწუხებულს ავადმყოფს აღრჩობს, ანგელოზებს უყვართო. მკითხავების რჩევით, დასმენ ავადმყოფს ურემზედ და მიჰყავთ სადმე შორეულ სოფელში, მითომდა სალოცავად და ავადმყოფს ხშირად გზაში სძვრება სული. მრავალი ამ გვარი სულელური ჩვეულებაა ჩვენს ხალხში დარჩენილი. ვისი ზნეობრივი მოვალეობაა ამ გვარი უვარგისი და გამოუსადეგარი ჩვეულების მოსპობა ხალხში, თუ არ სოფლის მღვდლებისა, ექიმებისა და ნამეტურ სოფლის მასწავლებლისა, რომლებიც საერთო ძალღონით უნდა ებრძოდნენ ამ ცრუმორწმუნოების და სისულელის მოსპობას. მაგრამ, საკითხავი ის არის, როგორი და რა საშუალებით? ექიმს იმდენი დრო არა აქვს, რომ სამკურნალო სახლს მოშორდეს, სოფელ-სოფელ იაროს ყველა ავადმყოფებთან და წამლობის მაგალითებით დაუმტკიცოს, რომ იავნანას სიმღერა კი არ უნდა სნეულს, ექიმის დახმარებაა საჭირო. ხან იმოდენა ხალხი მიაწყდება ექიმს, რომ ურმების დამნახავს საავადმყოფოსთან, დღეობა ეგონება. მღვდელმა უქადაგოს, რომ ავადმყოფს ექიმობა უნდა და არა სალოცავებში ტარება? ან მასწავლებელმა ასწავლოს, რომ ავადმყოფის წამლობის გარდა, უნდა გაეცნონ ჰიგიენას? ამას თითქმის არასფერი შედეგი ექნება, რადგანაც ვიცით, რომ სიტყვა უსაქმოთ ფუჭია. სიტყვასაც კიდევ არა უჭირს რა, თუ მღვდელმა, ან მასწავლებელმა იცის, რა არის გიგიენა! ამისათვის საჭიროა, რომ სოფლის ექიმმა, თუ გული შესტკივა ჩვენი უბედური გლეხ-კაცობისათვის, თავისუფალ დროს შეაგროვოს ხოლმე სოფლის მასწავლებლები, მღვდლებიც და დღეში რამდენისამე საათს უკითხოს გიგიენიდგან ლექციები თვით სამკურნალოს დარბაზში და პრაქტიკულადაც აჩვენებდეს ავადმყოფის მოვლას და წამლობას. მისცეს სამკურნალოდან მღვდლებსა და მასწავლებლებს არა საშიშარი წამლები, რომ ავადმყოფისათვის, სანამ ექიმი მივიდოდეს, მათ შეეძლოთ პირველი შემწეობის აღმოჩენა. ამ ნაირად, ექიმსაც გაუადვილდება თავის სურვილის შესრულება, მდაბიო ხალხსაც მიეცემა დიდი შემწეობა, ღვდლისა და მასწავლებლისადმი სიყვარული და ნდობა ხომ გაასკეცდება ხალხში.

აქ არ შეიძლება პატივის ცემით არ მოვიხსენოთ და სიყვარულით ცხინვალის ქსენონის ექიმი მიხეილ სავის ძე ცისკარაშვილი, რომელიც თითო ოროლა მასწავლებელს აძლევს ხოლმე დარიგებას ავადმყოფების მოვლაზედ სოფლად და ურიგებს მცირე წამლობას, როგორც მაგალითად: ქინაქინას, ზეთს, კაპლებს და სხვა არა საშიშარ წამლობას.

სასურველია, პატივცემულმა ექიმმა სხვა დანარჩენი მასწავლებლებიც მოაგროვოს ხოლმე, რომლებიც მახლობლად არიან და მისცეს შესაფერი დარიგება ავადმყოფების მოვლის დროს, რითიც დიდ ღვაწლსა და შემწეობას გაუწევს, როგორც მასწავლებლებს, ისე მდაბიო ხალხს.

მართალაძე

*** **ქუთაისი.** კეთილი საქმე. სამი წელიწადი იქნება, რაც ქ-ნ ევგენია კორზაიამ, წინამძღვარიშვილის ასულმა, გახსნა ქრა-კერვის სასწავლებელი. ამ სასწავლებელში სწავლის ფასი მეტად მცირეა, მოსწავლეთა რიცხვი ასამდის ადის; სულ სამი წლის კურსია. პირველ ორ წელიწადს მოსწავლე ქალიშვილები წერა-კითხვას სწავლობენ ქართულ-რუსულ ენებზე. შემდეგს ერთ წელიწადს ქრა-კერვას და ყოველნაირ ქარგვასა. ამ ჟამად სასწავლებლის გამგეს განზრახვა აქვს სასწავლებლის შენობაში აბრეშუმის ამოსაღები, დარაიების და ხალიჩების საქსოვი მანქანები შეიძინოს, რათა ამავე სასწავლებელში მოსწავლე ქალებს შეასწავლოს საქსოვ მანქანებზე მუშაობა. ყველამ უწყის, რომ ქრა-კერვის და ქსოვა-ქარგვის შესწავლის რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი მომავალი დედებისათვის და მიტომ ამ კეთილ საქმეს კეთილსა[illegible] წარმა[illegible]ბთ.

*** წმუნ[illegible]
ისე [illegible]
ბა ს[illegible]
მხარ[illegible]
[illegible] გამოსაცნობია ქრისტ[illegible]
[illegible] ძალიანისაგან და მაჰმადიანი ქრისტიანისაგან; ხშირად შეხვდებით ისეთებსაც. რომელნიც მაჰმადიანობას დაშორებულნი და არც ქრისტიანია, არც ერთსა და არც მეორე სარწმუნოებას არ ასრულებს და თვითონაც არ იცის რომელს მიენდოს! ეკკლესიებში ხალხს ვერ ნახავთ, გარდა აღდგომას და ასეთს შესანიშნავ დღესასწაულში იკრიბება ხალხი ეკკლესიაში და ისიც არა სარწმუნოებით, არამედ ისე, რომ ერთი მეორენი ინახულონ და გაერთონ. ხშირათ არის, რომ აფხაზი ეკკლესიაში შევა, ჩამოჯდება კუთხეში და არხეინად თუთუნს ეწევა თავისთვის. რასაკვირველია, მე აქ სახეში მყავს აფხაზეთის მდაბიო ხალხი და არა ზოგიერთი შეგნებული თავად-აზნაურობა და ინტელიგენცია.

ამბობენ, ზოგიერთი აფხაზები ველურის ხლხია, მათ რაც უნდა სახარება უკითხო, მაინც ტყისაკენ გარბიანო და მითი მორჯულება ყოვლად შეუძლებელიაო, მაგრამ ეგ მტკნარი სიცრუეა და დიდი ცოდვაც, რადგან დაუკვირვებელია და აუწონ-დაუწონავია, ასეთი ცილის წამება ისეთი ხალხისადმი, რომელიც სიცოცხლით სავსეა, ნიჭიერია და ყოველს კარგს დაეწაფებოდა, მხოლოდ კარგი გზის მაჩვენებელს ხელში. ქრისტიანობას და სწავლას აფხაზები სხვებზე უკეთ შეითვისებდნენ. მხოლოდ მამობრივი რჩევა-დარიგებითა და არა ძალ-დატანებით, როგორც ზოგიერთნი წინათა ჰფიქრობდნენ: „შიში შექმს სიყვარულსაო“. ვერ შეჰქმნა სიყვარული და ადრე ძალით მონათლულნი ქრისტიანებათ, ახლა ჩუმათ—მალვით ისევ მოლებს ემხრობიან და სიკვდილს შემდეგაც მაჰმადიანურ წესზედ იმარხებიან. იყო შემთხვევა და არა ერთი რომ, ქრისტიანი აფხაზი მისი ანდერძის თანახმათ, აიღო და დაასაფლავა მოლამ მაჰმადიანურად. ხოლო შემდეგ ამოაღებინა მღვდელმა და დამარხა ქრისტიანულად.

ახლა იკითხავთ, რამ აიძულა აფხაზი, რომ მაჰმადიანობას, ამ აღკრძალულ ხილს მეტად ეტანება და ნება უფლებით მიჩეჩვეულს ქრისტიანობას გაურბისო. რა არის ამის მიზეზი? მაგრამ მიზეზზე მერე მოვილაპარაკოთ.

Humanus

თეატრის მატიანე

ს[illegible]
ითაშ[illegible]
შუა“ და [illegible]
მონაწილეობა[illegible] უ-
ნია-ცაგარლისა, ბბ. კ. სარჯველაძე, ვ. ჟანჩაველი, [illegible] ხოთქრია, თ. გოგიტიძე და გ. [illegible]

დამაზათ ჩაიარა და ყველას თავიანთი როლები კარგათ შეესწავლათ, საზოგადოებამ ჰატივისცემის ნიშნათ მიართვა ქ-ნ ნ. გაბუნია-ცაგარლისას თაიგული. ბოლოს გაიმართა ლეკური და ევროპიული ცეკვა. ხალხი ბლომათ დაესწრო და კმაყოფილი დარჩა.

გარდა ზემოხსენებულ პირთა დიდი მადლობის ღრსია ქ-ნი პელაგია გაბუნიასი, იოსებ კოხრეიძე, ბესარიონ ლასლიაშვილი და სხ. რომელნიც თუმცა სცენაზე არ თამაშობდნენ, მაგრამ არა ნაკლებ შრომა მიუძღვით წარმოდგენის გამართვაში.

რაც შეეხება შემოსავალს, რომლის ანგარიში ჯერ არ არის აღნიშნული, არ უნდა აღემატებოდეს 13—14 თუმანს, ბუფეტიანათ. დაწვრილებით ანგარიში უეჭველია მალე გამოცხადდება, რადგან ამას თვით საქმის გამგეთა თავმოყვარეობა მოითხოვს ყოველივე მითქმა-მოთქმის ასაცილებლად.

თ. გ.

რედაქციისაგან

ფოთში ერთს მკითხველთაგანს. თქვენი წერილი უთუოდ დასაბუთებული უნდა იყოს, რადგან შეეხება პირებს, რომელთაც შეუძლიან პასუხი მოგვთხოვონ.

ბათუმში ლავრენტი ბ—შვილს. აქამდინ დაბეჭდილი იქნებოდა, მაგრამ ჯერ ნებართვა არ არის მიღებული. მივიღებთ თუ არა მყისვე მომზადდება.

სასამართლოს მატიანე

სოხუმი. შტაბს-კაპიტანის ჩეჩელევის განსამართლება. (დასასრული). ფარნა დავითაიას საქმის გარდა ჩეჩელევს ბრალდებოდა საქმით შეურაცხყოფა, აძვიბჟის საზოგადოების, კოდორის ნაწილის, სასოფლო მოსამართლისა და იმავე საზოგადოების მამასახლისის ეკუბ კვიწინიასი. გარდა იმისა, რომ ორსავე შეურაცხყოფა მიაყენა, ჩეჩელევმა უდანაშაულოდ თავისუფლება წაართვა მამასახლისის სახლობას და მის ოჯახში უსასყიდლოდ იქეიფა, როგორც თვითონ, ისე მისმა მხლებლებმა ჩაფრებმა.

ეს ამბავი მოხდა 1896 წ. 21 ენკენისთვეს. ხსენებულს რი(ახ)...

...

...ცკი ...აუტანელო. ... აკრებას, ეს ... ლა ნარჯთ-ამკრებების საქმეთა. მოსამართლის

პასუხი ჩეჩელევს არ მოეწონა, რა უკმეხად მეუბნებაო და თავში ჩაარტყა და თან ქუდი გადაუგდო. როცა მოსამართლე ქუდის ასაღებად დაიხარა, ჩეჩელევმა ხელიდან ჯოხი გამოსტაცა და ისიც რამდენჯერმე დაარტყა.

ამასობაში მამასახლისიც მოვიდა და მოახსენა ჩეჩელევს, ფულების ერთი ნაწილი ავკრიფე და მეორე ნაწილსაც მალე ავკრეფო. ამ ლაპარაკის დროს მამასახლისი, როგორც ამბობენ: ლოინჯ-შემოყრილი მდგარა. ასეთი უზრდელობა ჩეჩელევს არ მოეწონა და მოიწადინა ზრდილობის გაკვეთილები მათრახის შემწეობით მიეცა. მაგრამ აფხაზი-მამასახლისი სრულებით არ იყო დაჩვეული მათრახსა, მოთმინებიდან გამოვიდა, ლონივრად ხელი ჰკრა ჩეჩელევს და თავს უშველა. გამოეკიდნენ ჩაფრები, რევოლვერიც კი ესროლეს, მაგრამ მამასახლისი გაიქცა.

ჩეჩელევი, არც აცივა, არც აცხელა, ჩაფრებითურთ ს. ათარაში წავიდა, მამასახლისის სახლში, იმედი ჰქონდა, იქ დამხვდებაო, მივიდა მამასახლისის სახლში. იკითხა, სად არისო, მაგრამ შინაურებმა უთხრეს, არც ის გვინახავს და არც ის ვიცით, თქვენსა და იმას შორის უსიამოვნება რამ მოხდაო. მაშინ ჩეჩელევმა დააპყრინა მამასახლისის ორსული ცოლი, მისი ძმის წული ქალი, ძმა და პატარა შვილი და ყველანი ბოსელში დაამწყვდია,—რომ გაუპირდებათ, მეტყვიან სად იმალება მამასახლისიო.

მამასახლისი ეკუბ კვიწინია კი, როგორც მერე აღმოჩნდა, ჩეჩელევთან შეტაკების შემდეგ მაშინათვე სოხუმში გაქცეულა ოლქის უფროსთან და მოუხსენებია ასე და ასე მოხდაო. ჩეჩელევმა საღამომდე გააჩერა კვიწინიას სახლობა ბოსელში და მერე გამოუშვა—თან უბრძანა, ვახშამი გაგვიკეთეო. ამაზე სახლობამ უარი უთხრა. მაშინ გაცეცხლებულმა ჩეჩელევმა ჩაფრებს უბრძანა დაეკლათ მოზვერი, თხა, ქათმები და ვახშამი მოემზადებინათ. მოხადეს ქვევრები და დ... ...ამირი“ ...

...ავიწინიას ოჯახს, თქვე... ლ ეთო. იმათაცორი დღე-დ... იფეს, ცხენები სიმინდის ყანა, მიუსიეს და ნათმარს დაამსგავსე საწყალის გლეხის ოჯახი.

ამ საქმის გამო დაბარებუ... მოწმეებს ფიცის ქვეშ ჰკითხეს. ყველამ ჩეჩელევი გაამტყუნა, გარდა თვით ჩეჩელევის თარჯიმანისა, მილიციის პროპორშჩიკის სალაყაიასი და ერთის ჩაფრისა.

ჩეჩელევმა ამ საქმეში დამნაშავედ არა სცნო თავი.

როგორც „ცნ. ფ.“ 658 №-ში უკვე გვქონდა მოხსენებული, პალატამ განიხილა ზემო აღნიშნული დანაშაულნი კოდორის ნაწილის, სოხუის ოლქის, ნაუფროსალის შტაბს - კაპიტანის ჩეჩელევისა, დამნაშავედ სცნო და გადაუწყვიტა ექვსი თვე საპატიმრო, ხოლო მერე საპატიმრო $3^1/_2$ გაუპტავახტაში ჯდომით შეუცვალა. გარდა ამისა შეუმცირეს ზოგიერთი უფლებანი სამსახურის დროს

სხვა-და-სხვა ამბავი

შავი ჭირი ქ. ვენაში. როგორც მოგეხსენებათ, შავი ჭირის ბუდე გახლავთ ინდოეთი, სადაც მან ურიცხვი ხალხი გაჟლიტა და დღესაც მუსრს ავლებს. განათლებულმა ქვეყნებმა ინდოეთში შავი ჭირის გაჩენისთანავე შესაფერი ზომები მიიღეს, რომ ეს საშინელი სენი მათაც არ მოსდებოდათ, და თუ ვინიცობაა მათშიაც არ გაჩნდებოდა, ადვილად მოესპოთ. ამიტომ მათ გაგზავნეს ინდოეთში სწავლული ექიმები, რომლებსაც მეცნიერულად უნდა გამოეკვლიათ და შეესწავლათ ეს ჭირი ადგილობრივ. მაგრამ სამწუხარო ის არის, რომ სწორედ ეს მეცნიერული შესწავლა შეიქნა ევროპაში შავი ჭირის გადმოტანის მიზეზი და ამ ორიოდე კვირის წინად ავსტრიის სატახტო ქალაქ ვენაში გაჩნდა შავი ჭირი. საქმე ასე მოხდა. 1897 წ. ოთხი ვენელი ექიმი აბლრეხტი, გონი, მიულერი და მ... წავიდნენ შავი ჭირის შესასწავლად ინდოეთის ქ. ბომბეიში, სადაც ყველაზე უფრო მძვინვარებდა შავი ჭირი. იმ დროს ექიმებმა სახელი განითქვეს, როგორც მეცნიერებისა და კაცთმოყვარეობისათვის თავდადებულმა ადამიანებმა. ისინი უშიშრად მუშაობდნენ შავი ჭირის ბუდეში, ყოველ წუთს მათი სიცოცხლე განსაცდელში იმყოფებოდა და ბოლოს მათ მიაღწიეს სასურველ შედეგებს საზარელ სენის შესწავლის საქმეში. როცა ექიმები ბომბეიდან დაბრუნდნენ, თან მოიტანეს შავი ჭირის მოსაკვლევი ... თავიანთი გამოკვლევის განსაგრძობად, მთელი წელიწადი იმუშავეს ბაქტერიოლოგიურ ინსტიტუტში და ამ ბოლო დროს თითქმის დაამთავრეს თავიანთი გამოკვლევა, მაგრამ სწორედ მაშინ, როცა მათ უკვე მიაღწიეს მიზანს, შეეყარა შავი ჭირი იმ მსახურს ბარიშს, რომელიც ემსახურებოდა მათ შავი ჭირის განყოფილებაში. ბარიშის მოვალეობას შეადგენდა იმ ზღვის ღორების კვება, რომლებსაც ექიმები შავ ჭირს უცრიდნენ საცდელად. უკანასკნელად ჭირის კვლევა-ძიება მოხდა 4 ოქტომბერს და მასუკან მხოლოდ ერთი ღორი დარჩა ჭირიანი; თუ როგორ გადაედვა ამ ღორიდან ჭირი ბარიშს, ჯერ ვერ გამოურკვევიათ. ავადმყოფობის პირველი ნიშნები გამოაჩნდა ბარიშს 13 ოქტომბერს. მაგრამ მაშინ დოქტორ გონმა ეს ავადმყოფობა ინფლუენცად მიიჩნია. ვერც ნახველის გამოკვლევამ აღმოაჩინა ავადმყოფში შავი ჭირის ნიშნები, ბაცილები. მხოლოდ 16 ოქტომბერს დოქტორებმა გონმა და მიულერმა დაამტკიცეს, რომ ბარიშს შავი ჭირი შეჰყრია, და ავადმყოფი მაშინვე ჯადვეოთახში დააწვინეს. მისი წამლობა-ექიმობა იკისრა მიულერმა, ხოლო მისი მოვლა ჩააბარეს ორ მოსამსახურე ქალს. ექიმი მიულერი თავისი ავადმყოფით და მისი მომვლელი ქალებით სრულიად მოერიდა დანარჩენ ადამიანებს და ჩაიკეტა განკერძოებულ სადგომში. თითქმის საჭმელსაც ფანჯრიდან აწვდიდნენ და ფანჯრიდანვე აძლევდა ექიმი რეცეპტებს, რომლებსაც ჯერ გადმოწერდნენ ხოლმე და შემდეგ წვავდნენ. ბარიში გარდაიცვალა 18 ოქტომბერს. მასუკან ავად გახდა ერთი მომვლელ ქალთაგანი და შემდეგ კი თვით ექიმი მიულერიც. როცა მან შეიმჩნია პირველი ნიშნები შავი ჭირისა, გმირული სიმშვიდით წარმოსთქვა: „მე ხუთ დღეზე მეტს ველარ ვიცოცხლებო“. მაგრამ ის ცოტათი შესცდა და მოკვდა მესამე დღეს. ასე შესწირა თავი ამ სასიქადულო ექიმმა მეცნიერებას და მთელ კაცობრიობას. შარშან მან ბომბეიში გასჭრა რამდენიმე ასი შავი ჭირიანი გვამი, აგრეთვე უშიშრად წამალობდა ათას შავ ჭირიან ავადმყოფს და სრულიად ჯანმრთელად გადურჩა განსაცდელს, დღეს კი ვენაში შეიქნა მეცნიერების მსხვერპლი.

ამორჩეული აზრები

მართალია, სნეულები ხშირად საჭიროებენ ექიმებს, მაგრამ ის უფრო ხშირია, რომ მკურნალები სნეულთ ეძებენ.

—

ზოგმა კაცმა ის-კი იცის, თუ რა არის სწორე ხაზი და ის-კი არ იცის, თუ რა არის სწორე და მართებული ცხოვრება.

—

დასასრულს ნუ შეუდრკები, რადგანაც იმავე სათავეს დაუბრუნდები, საიდგანაც დაიწყე.

წვრილი ამბავი

ახალი მანქანები. ექიმმა ზაიბეგსკიმ გამოიგონა ერთი ფრიად საყურადღებო მანქანა, რომლის საშუალებით სრულიად ბრმას შეუძლიან გაარჩიოს პრწყინვალე და განათლებული საგნები.